

SVOBODNA SLOVENIJA

LETO (AÑO) XLVII (41)

Štev. (No.) 16

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

5. maja 1988

Iz prepovedane revije

Letošnja 11. številka Mladine, z dne 18. marca je bila prepovedana, njen odgovorni urednik Franci Zavrl pa postavljen pred sodišče. Po protestu uredništva pred ljubljanskim sodiščem je to zavrglo odločitev državnega tožila in dovolilo razpečavanje zaplenjene številke, ki smo jo takoj nato dobili semkaj.

Iz te ponatiskujemo nekaj značilnih odstavkov iz nekaterih člankov, pa ves uvodnik Branilcem revolucije. Vsak bralec si lahko sam ustvari mnenje o položaju v Sloveniji. Pripomnili bi le, da v uvodniku ni omenjen politični pluralizem, na nekaterih drugih mestih pa je omenjena zahteva po „socialističnem političnem pluralizmu“, kar je nekako skrpučalo, hkrati napredno, a vseeno na liniji oblasti.

V IMENU LJUDSTVA

BRANILCEM REVOLUCIJE

DOKLER NAM BOSTE KOT REVOLUCIJO PONUJALI:

- predsedstvo države, ki se mu zdi bolj pomembno, da se ukvarja s pisanjem mladinskega časopisa, kot pa s finančnimi škandali in korupcijo
- 200%-no inflacijo
- gospodarstvo, ki crkuje
- več kot 20 mlrd \$ zunanega dolga, ki ste ga porabili tudi za svoje vile in privilegije
- tisoče brezposelnih
- grožnje z orožjem
- zunanjo politiko, ki zmanjšuje ugled države v svetu
- nehumanost in dobička pohlepno prodajo orožja
- rasistično populacijsko politiko v nekaterih delih države
- dolgoletne zaporne kazni za mišljenjski delikt

- nezmotljivost ZK in njen monopol na vseh področjih
- armado, ki jo lahko samo hvalimo
- drage rituale
- kadrovska politiko, v kateri se samo izmenjujete na vodilnih funkcijah
- prihodnost brez perspektiv za mlado in ustvarjalno generacijo

DO TAKRAT NAM REŠ NE PREOSTANE NIČ DRUGEGA, KOT DA SE GREMO KONTRAREVOLUCIJO IN ZAHTEVAMO:

- dosledno pravno državo
- svobodo misli, govora in združevanja
- neodvisnosti sodišč
- razbitje monopola Z
- pravico do štrajka
- pravico do ugovora vesti
- neposredne volitve
- kontrolo javnosti nad JLA, zunanjo in notranjo politiko
- tržno gospodarstvo
- suvereno intelektualno konkurenco na trgu informacij
- nepokrivanje izgub
- uvajanje zasebne lastnine
- integracijo s srednjo in zahodno Evropo
- priznavanje legitimnosti razlik v Jugoslaviji

Kajti, če bo vaša še dolgo trajala, bomo res kmalu preskočili kapitalizem, vendar v obratni smeri, v smeri fevdalizma in v kolikor menite, da vas naša kontrarevolucija pri tem resno ogroža in nas mislite utišati, nam to željo rajši sporočite, da bi lahko pravočasno izstopili s te ladje, ki se potaplja, ker pri njeni potonitvi ne želimo sodelovati. Ne bojte se, da se bomo kako drugače igrali kontrarevolucije. Zal pa bo naša generacija, ki je spo-

sobna in ima energijo za spopad z 21. stoletjem, odšla in napolnila tretjo slovensko univerzo. Stokanje prepuščamo vam, mogoče ga boste še potrebovali, abonenti

KONTRAREVOLUCIONARNO UREDNIŠTVO

ZA NOVO SLOVENSKO USTAVO

Kot smo že večkrat poudarili, je treba spoštovati temeljno pravico vsakega naroda do samoodločbe (vključno s pravico do odcepitve). Ob tem se opiramo na izročilo slovenskih nacionalnih programov (program Zedinjene Slovenije...), narodnoosvobodilnega boja; na tista temeljna načela dosedanje federalne ureditve Jugoslavije, ki poudarjajo izvorno pristojnost narodov oz. njihovih držav (republik) glede urejanja medsebojnih odnosov in skupnih zadev. Odnosi in skupni državni morajo izhajati iz interesov njenih članov. Le narodi sami odločajo, v kakšni skupni državi bodo živeli.

Prepričani smo, da je potrebno v prvi fazi ustavnih sprememb najprej spremeniti ustavo republike Slovenije; hkrati pa pozivamo, da se za to zavzamejo tudi drugi politični dejavniki v Sloveniji, in da slovenska javnost izpove svoja stališča o tem.

Nova slovenska ustava mora po našem prepričanju temeljiti na človekovih pravicah, kot so zapisane v Splošni deklaraciji človekovih pravic in v drugih dokumentih OZN.

Posebej poudarjamo temeljne človekove pravice. Vsi ljudje so svobodni in enakopravni. Zakon je podlaga pravne države, ki jo — na podlagi demokratične delitve oblasti — sestavljajo zakonodajna, izvršna in sodna oblast. Nikogar ni, ki bi si lahko vnaprej lastil vodilno vlogo v državi. Ljudje na svobodnih, neposrednih in tajnih volitvah izvolijo skupščino kot temeljni in vrhovni zakonodajni organ, ta pa vlado (izvršna oblast) in vrhovno sodišče, ki je neodvisno od vlade in skupščine. Ustavodajno telo je narod, ki sprejema ustavo s referendumom.

Zivljenje vsakega človeka je sveto in vsakdo ima pravico do osebnega dostojanstva, do telesne nedotakljivosti, do čistega okolja, do dobrih telesne in duhovne kulture. Ta pravica vključuje pravico do prostosti in varnosti. Vsakdo ima pravico do priznanja pravne sposobnosti, do pravnega varstva in velja za nedolžnega, dokler ni spoznan za krivega v skladu z zakonom.

Vsakdo ima pravico do svobodnega gibanja. Vsakdo ima pravico do pre-

(Nadaljevanje na 2. str.)

SLOVENSKI TABOR V AVSTRALIJI

Svet Slovenskih organizacij v Viktoriji, državi Avstraliji, je proslavo 200-letnice naselitve Evropejcev v Avstraliji, kakor tudi spomin na prvi slovenski tabor, ki je bil pred 120 leti v Ljutomeru, obeležil s pripravo prvega slovenskega tabora v Avstraliji.

Na ta tabor, ki je bil 12. in 13. marca v Melbourneu, na zemljišču društva „Planica“ je prišlo preko 3000 rojakov, kar je za Avstralijo odlična številka ter s svojo prisotnostjo in sodelovanjem podprlo in opravičilo zasnovano organizatorjev.

Ta tabor je poleg kulturnih in športnih dogajanj podal tudi priložnost za formalni sestanek predstavnikov slovenskih organizacij in slovenskega javnega udejstvovanja. Na sestanku so bila obravnavana razna lokalna in globalna vprašanja, ki zadevajo slovenstvo. Rezultat razgovorov pa je bila skupna izjava ter

40 let komunizma v ČSSR

Konec februarja so na češkoslovaškem praznovali štiridesetletnico prevzema vladanja komunistične stranke. Vladni šef Lubomir Strougal je ob tej priliki poudarjal, da se ta praznik vrši v znaku nekakšne „preosnove“, neke vrste reorganizacije, ki naj bi na Češkem pričela že nekaj let preje, predno je v Sovjetski zvezi Gorbačov objavil „perestrojko“. Čehi naj bi namreč v gospodarstvu že uvedli nekakšno decentralizacijo in večjo osebno odgovornost managerjev. Ob tej priliki je celo omenjal zadušeno „češko pomlad“ leta 1968, le da jo je nakazal kot „slabo vodeni poizkus nekega prešibkega politika“... Dosedaj rabljeno besedo „kontrarevolucija“ pa je Strougal očitno črtal iz svojega slovarja.

Po odhodu Nemcev, katere so leta 1945 iz Češke pregnali na eni strani Sovjeti in na zapadu Amerikanci, je češkoslovaška do leta 1948 bila samostojna demokratična država povsem v smislu zapadnega kriterija. V Pragi je vladala koalicija petih strank. A že po letu 1946 so bili med njimi komunisti najbolj številni. Z njimi so vladali češki socialisti, slovaški demokrati, češka krščanska demokratska stranka in socialni demokrati. Komunistična stranka je postavila svojega člana Klementa Gottwalda za ministrskega predsednika, ki pa je bil pod vplivom Stalina in se je zato moral odreči pomoči plana Marshall. Ker so komunisti postavljali svoje može na vsa važnejša mesta, so ostale stranke v koaliciji protestirale, kar je leta 1948 privedlo do kabinetne krize. Večina nekomunističnih članov je izstopilo iz vlade. Popolen prevzem oblasti pa so komunisti izvedli po tkzv. „tretjem praškem padcu z okna“. Za časa husitske vojne leta 1499 se je pripetil prvi, drugi leta 1618, ko se je pričela tridesetletna vojna, tretji pa torej leta 1948, ko je tedanji nekomunistični zunanji minister Jan Masaryk, sin ustanovitelja češkoslovaške države Tomaža Masaryka — iz dosedaj še vedno nepojasnjenih vzrokov padel z okna svoje pisarne na Hradčanih. Z njegovo smrtjo je

bila uničena še zadnja vez z zapadno zunanjo politiko. Nastopila je doba stalinizma, ko je mnogo češkoslovaških rodoljubov izgubilo življenje. Deset let kasneje pa so bili le-ti rehabilitirani. Na Češkem so namreč vsakih deset let premenjali šefa partije. Prva leta je bil Antonín Novotný, 1968 Aleksander Dubček, 1978 Gustav Husak in 1988 Miloš Jakes. KP šefi so prihajali in odhajali, vsemogočna partija je ostala. Toda želja po spremembah in prostosti je med ljudstvom vedno živela.

Desetletja so žene in možje opominjali državno oblast na z ustavo zagotovljeno obljubo, da bodo upoštevane in spoštovane pravice človeka ter zagotovljena verska svoboda. Odmevi teh klicev so bili v začetku šibki, na odziv pa so zlasti v zadnjem času naleteli predvsem pri mladini, ki se zbira okoli Cerkve in njenih ustanov. Po najnovejših poročilih so katoličani na Češkem, Slovaškem in predvsem na Moravskem pričeli zbirati podpise za listino, katero bodo izročili vladi in ki vsebuje 31 zahtev, v katerih prva je, da se država ne sme vmešavati v delovanje in organizacijo Cerkve. Sledijo pozivi kot npr. imenovanje škofov brez državnega posega, prsta izbira mladine za študiranje teologije, dovoljenje za ustanavljanje ženskih in moških redovniških skupnosti, svobodni verski tisk, enako pravico Cerkve pri širjenju vere, kakor jo ima država pri širjenju ateizma, konec diskriminacij katoličanov na delovnih prostorih itd.

Te točke pa najbolj prikažejo, pod kakšnim pritiskom živijo katoličani v tej srednjeevropski deželi, z več kot tisočletno kulturo — že 40 let. Komunistični režim je privedel češkoslovaško na stanje manj razvitih pokrajin, kjer se prebivalci borijo za priznavanje pravic človeka. Še en primer: na Slovaškem, ki je v srcu Evrope, sta trenutno samo dva ostarela škofa; Kosice, kjer deluje 98 duhovnikov, pa so že 25 let brez škofa.

Po Schwab. Zeitung (23. 2. 88)

priređila D-ova.

Otok svobode

Pod tem naslovom je 21. marca letos svetovno znani in razširjeni tednik Newsweek objavil daljši prikaz političnega življenja v Sloveniji, iz katerega povzemamo nekaj delov:

„Če primerjamo Slovenijo z ostalo Jugoslavijo ali drugimi državami sovjetskega bloka, je Slovenija otok bogastva in svobode, bolj zahodna kot vzhodna... Ima 8% prebivalcev Jugoslavije, a proizvaja petino državnega produkta in četrtno izvoza. V Jugoslaviji imajo 14% brezposelnih, a Slovenija uvaža delavce iz drugih republik. Svoboda izražanja? V zadnjih mesecih so Slovenci oporekali vsem: od vodstva komunistične partije do vojaške prodaje orožja tretjemu svetu. 'Stari tabuji padajo kot domine', je dejal Božo Kovač, urednik Dela. 'Lahko pišete o čemerkoli!'

Čeprav niso bili nikoli samostojni, so večinoma katoliški Slovenci ponosni na svojo narodno zgodovino in jezik... Slovenija je bila del avstrogrškega imperija, kar je vzrok zahodne usmeritve in delavnosti... Leta 1979 je bila kupna moč Slovencev 80% avstrijske, sedaj pa je padla na 40% zaradi splošne jugoslovske krize...

Vse to je vodilo do povečanja napetosti med Beogradom in Ljubljano. Slovenske publikacije in aktivisti so propagirali vrsto stvari, ki so razjezile federalno vlado: ugovor vesti proti služenju vojaškega roka; pravice homoseksualcev, prenehanje z graditvijo nuklearne ter praznovanje Titovega rojstnega dne. Ko je Mladina objavila članek, ki dolži ministra obrambe Mamulo 'nemoralnega dobička' pri prodaji orožja Etiopiji, je Beograd postavil urednika pred sodišče. A oporečniki so se zbrali pred sodiščem, tožilec je zmanj-

šal obtožbo in slovenski uradni krogi niso skrivali, da si nočejo umazati liberalnega ugleda z obsodbo. 'Armada in zunanja politika Jugoslavije ne smeta biti nedotakljivi', je dejal podpredsednik slovenske vlade Boris Frlec.

... Namesto, da bi Beograd dopustil Sloveniji, da deluje kot nekaka državna lokomotiva, je primoral, da bogatejša republike vlečejo iz blata bankrotne industrije revnejših republik.

Medtem ko si Slovenci želijo tržno ekonomijo, ki bi eliminirala podpore, so tudi zmanjšali zavore malega privatnega sektorja...

... Zvezna vlada sumi, da je slovenski radikalizem pobarvan s separatističnimi tendencami... Lanska anketa je pokazala, da 53% vseh Slovencev misli, da bi se dalo živeti izven Jugoslavije... 'Mi se želimo odločiti sami — znotraj Jugoslavije, če je možno, ali zunaj, če ni', je dejal Franc Bučar od Nove revije.

Večina Slovencev še vedno želi delovati v okviru sistema, a medtem kritično gledajo na njegove najbolj osnovne principe. Čeprav priznavajo, da so dosegli raven svobode, ki je drugod niti misliti ni mogoče, iščejo, kako bi institucionalizirali 'politični pluralizem', da ne zdrknejo nazaj. Oporečniki so se združili okoli kandidatke za predsedstvo Slovenije, Mojce Murko, ki zahteva, da se v zvezni ustavi izpusti člen, ki proglašja komunistično partijo kot vodilno ideološko in politično moč. 'Oblast se mora vrniti ljudstvu', pravi. Čeprav ne seže tako daleč, da bi hotela opozicijske stranke... hoče direktne volitve, ne pa sedanji indirektni način, ki ga kontrolira komunistična birokracija."

Ob kresu komunizma

Pod gornjim nenavadnim naslovom je Jernej Vilfan, sin komunističnega veljaka in Titovega tajnika dr. Josipa Vilfana, izdal knjigo večinoma kratkih misli, zlasti o komunizmu, demokraciji, političnih strankah itd. Nekaj teh misli je objavil že v Novi reviji številki 58, 59, 60. Sedaj jih je zbral v knjigi, dodal še nekaj novih poglavij in jih objavil pri založbi „Peter Amalietti in Jernej Vilfan“.

Že v Svobodni Sloveniji z dne 25. junija 1987 smo objavili nekaj pomembnejših misli iz članka v Novi reviji. Sedaj pa želimo objaviti nekaj misli iz najnovejše knjige, ki je vzbudila veliko pozornost, ker jo je napisal pač sin velikega režimskega funkcionarja. Vendar dobi človek pri natančnem branju te knjige vtis, da

protestno sporočilo kanclerju republike Avstrije glede nameravane šolske reforme na Koroškem, ki se glasi:

Avstralski Slovenci se pridružujemo upravičenim željam Koroških Slovencev, da se ne uvedejo jezikovno ločene šole.

Apeliramo na Vas, gospod kancler, da v interesu mirnega in uspešnega sožitja obeh narodnosti zavrnete ali spremenite predlagano šolsko reformo tako, da bo ostal pouk dvojezičen.

Peter Mandelj, predsednik

Sm. R.

